

รูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อสร้าง
ความรู้ความเข้าใจให้แก่เยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
Learning management of Historical site reservation law
in awareness raising of Chiangsaen municipality area
youth Chiangrai province.

ทศพร มุรัตน์*

สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เลขที่ 80 หมู่ที่ 9
ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

Thotsaphorn Munrat

School of Law Chiang Rai Rajabhat University,
No. 80, Village No. 9, Ban Du Subdistrict,
Mueang Chiang Rai District Chiang Rai, 57100
Email: Lawland2004@hotmail.com

Received: July 23, 2021

Revised: May 19, 2022

Accepted: June 28, 2022

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์บำรุงรักษาโบราณสถาน และศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการวิจัยทางเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่สำคัญในการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุคือ (1) พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการดูแลรักษา การควบคุมโบราณสถาน การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน บทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ อธิบดีกรมศิลปากรและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในการกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ (2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณบดีสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสนในการพัฒนาเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ (3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้บัญญัติถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในการช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุของประเทศชาติไว้ และจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องมีกิจกรรมการบรรยายความรู้ทางกฎหมายโดยการใช้คลิปวิดีโอที่มีผู้แสดงเป็นเน็ตไอดอลของอำเภอเชียงแสน ประกอบกับการบรรยายโดยนักศึกษาและอาจารย์สำนักวิชานิติศาสตร์ และมีกิจกรรมทดสอบความรู้โดยการใช้เหตุการณ์จำลองบริเวณโบราณสถานต่าง ๆ ในเขตเมืองโบราณเชียงแสน ซึ่งจากการประเมินผลสัมฤทธิ์พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานมีระดับคะแนนที่สูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 63 ของนักเรียนทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่เยาวชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดการเรียนการสอนความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและประวัติศาสตร์ของชุมชนให้แก่นักเรียนในโรงเรียนในเขตเทศบาลเวียงเชียงแสน เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และหวงแหนโบราณสถานอันเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถาน, ความตระหนักรู้

Abstract

This research aims to study the law concerning the conservation and maintenance of ancient monuments. and to study the model of learning management of ancient site conservation law for youths in Wiang Chiang Saen Sub-District Municipality Chiang Saen District Chiang Rai. It is a qualitative research focusing on documentary research and in-depth interviews. From the study, it was found that important laws in the conservation of ancient monuments and antiquities are (1) Act on Antiques, Antiques, Objects of Art and National Museums, B.E. 2504 (1961), which is a law that states the preservation of ancient control registration of ancient monuments Penalties for violating the law as well as the powers and duties of the competent official The Director-General of the Fine Arts Department and the Minister of Culture will oversee the compliance with this law. (2) the Municipality Act, B.E. 2496 (1953), which is a law stating the general powers and duties of the Wiang Chiang Saen Sub-District Municipality in the development of the area of responsibility; (3) the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. Thai people in helping to preserve the ancient sites and antiquities of the nation. And from the study, it was found that the learning management model required a legal knowledge lecture activity by using a video clip featuring the actor as a net idol of Chiang Saen District. together with lectures by students and professors from the School of Law and there are activities to test knowledge by using simulations of various ancient sites in the ancient city of Chiang Saen. From the achievement assessment, it was found that the students who participated in the project to test their knowledge of the law of conservation of ancient monuments had higher scores, representing 63% of the total students. It shows that this learning management model is a suitable model for creating a learning management model for the ancient site conservation law to raise awareness among youths in Wiang Chiang Saen Sub-District Municipality. Chiang Saen District Chiang Rai. The research team therefore recommends that there be a course in teaching legal knowledge on the conservation of ancient sites and community history to students in schools in Wiang Chiang Saen municipality. To promote the conservation and concern for the historic sites of the community.

Keywords: Learning management model, Archaeological Preservation Law, Awareness

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองโบราณเชียงแสน ตั้งอยู่ในเขตตัวเมืองอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จากเอกสารทางประวัติศาสตร์พบว่าพระยาแสนภู ทรงสร้างเมืองเชียงแสนขึ้นในปีพุทธศักราช 1871 เป็นเมืองหน้าด่านเพื่อป้องกันข้าศึกทางด้านเหนือและควบคุมเมืองล้านนาตอนบน นครเชียงแสนหรือเมืองเชียงแสนในอดีต ถือเป็นศูนย์กลางการปกครองของอาณาจักรล้านนาและศูนย์กลางความเจริญรุ่งเรืองในด้านพุทธศาสนา มีร่องรอยประวัติศาสตร์ที่สำคัญอันเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรืองของนครเชียงแสนในอดีตที่หลงเหลือให้คนไทยในปัจจุบันได้ภาคภูมิใจ ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถาน เช่น วัดพระธาตุเจดีย์หลวง วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดผ้าขาวป่าน วัดพระบวช วัดนางฟ้ากาเผือก รวมทั้งคูเมือง กำแพงเมืองหรือกำแพงอิฐป้อมปราการอันเก่าแก่ เป็นต้น

สำหรับเมืองโบราณเชียงแสนในปัจจุบัน มีฐานะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นเมืองโบราณและเป็นเมืองท่าที่สำคัญในการค้าขายกับต่างประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงไม่ว่าจะเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น แต่เมื่อความเจริญรุ่งเรืองในการเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็เปลี่ยนแปลงไป มุ่งเน้นธุรกิจการค้ามากกว่าการอนุรักษ์ การประสานประโยชน์ระหว่างประโยชน์ส่วนตน ประโยชน์ทางธุรกิจตามความเจริญรุ่งเรืองตามยุคตามสมัยที่เกิดขึ้น การอนุรักษ์และการดูแลมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งมีพัฒนาการมาช้านานย่อมได้รับความสนใจน้อยลง การให้ความสำคัญเรื่องการอนุรักษ์จึงถูกละเลย ความรักความหวงแหนในความเป็นเมืองเก่าทางประวัติศาสตร์ ผู้คนให้ความสนใจน้อยลง จึงเป็นการยากที่จะประสานประโยชน์ระหว่างความเจริญทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์เมืองโบราณให้สามารถคงไว้ได้อย่างยั่งยืนได้

การอนุรักษ์โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ของชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐและประชาชนในชุมชนนั่นเองเป็นหลักในการร่วมกันดูแลรักษาและหวงแหนโบราณสถานและโบราณวัตถุอันเป็นประวัติศาสตร์ของชาติและชุมชนไว้ให้แก่ชนรุ่นหลัง การอนุรักษ์เมืองโบราณเชียงแสนให้สามารถคงไว้ได้อย่างยั่งยืน ต้องส่งเสริมให้ชุมชน เยาวชน มีความรู้และมีจิตสำนึกในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนให้คงอยู่ในหัวใจของประชาชนบนพื้นฐานความเข้าใจที่ถูกต้องและความรู้สึกหวงแหนในฐานะส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ของตน การให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์เมืองโบราณเชียงแสนให้กับเยาวชน จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถสร้างประวัติศาสตร์ไว้ภายในใจคนท้องถิ่นและปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่นของตนในฐานะเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเป็นศูนย์กลางความเจริญในอดีต การให้ความรู้กับเยาวชนนอกจากมีความรู้ทางประวัติศาสตร์แล้ว ต้องมีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานด้วย เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งที่กำหนดวิธีการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์โบราณสถานในรูปแบบต่างๆ ไว้ ซึ่งการอนุรักษ์

โบราณสถานจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายด้วย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้น ทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อันเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณเวียงเชียงแสน เพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองโบราณเวียงเชียงแสนให้กับเยาวชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์บำรุงรักษาโบราณสถาน

1.2.2 เพื่อจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

1.2.3 เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานของเยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) กฎหมายเกี่ยวกับอนุรักษ์บำรุงรักษาโบราณสถาน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) การจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชน

3) ความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานของเยาวชน

1.3.2 ขอบเขตประชากร

1) ครูหรือนักการศึกษาร่วมกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ รวมจัดทำสื่อการเรียนรู้

2) เยาวชนที่อยู่ภายในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

ระยะเวลาที่ศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2563 ถึง 30 กรกฎาคม 2564

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1.4.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการวิจัยทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และมีการจัดการสนทนากลุ่ม Focus Group Discussion

1.4.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ประชากร

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากการรับรู้ในช่วงวัยของเยาวชนร่วมกับครูโรงเรียนเทศบาล 1 อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และได้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีช่วงอายุ 10-11 ปี ซึ่งสามารถทำความเข้าใจกับความรู้ที่มีการใช้ภาษาที่ยากขึ้นได้รวมจำนวน 69 คน

1.4.3 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

1) ทำการพิจารณากรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการศึกษา และประเด็นเกี่ยวข้องที่ต้องการทราบ

2) กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อนำมาสร้างแนวคำถามโดยทำการจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม Focus Group Discussion แบบทดสอบความรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจ และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.4.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดย การสนทนากลุ่ม Focus Group Discussion สอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยเรียงลำดับประเด็นคำถามตามแนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม Focus Group Discussion

2) การเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชน จากนักเรียนจำนวน 2 ช่วง คือ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ

3) การเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจ ผู้ตอบแบบประเมินต้องแสดงความเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งจะต้องกำหนดระดับมาตราส่วนที่เป็นข้อความให้เป็นค่าน้ำหนักตัวเลขเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติค่าน้ำหนักตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert)

1.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถาน รวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารตัวบทกฎหมาย ตำรา ผลงานทางวิชาการ ผลงานการศึกษา ตลอดจนเอกสารของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์โบราณสถาน

การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละด้านที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นเกณฑ์แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.21 - 5 (2) ระดับมาก มีค่าเท่ากับ 3.41 - 4.20 (3) ระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 2.61 - 3.40 (4) ระดับน้อย มีค่าเท่ากับ 1.81 - 2.60 และ (5) ระดับ

น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1.00 – 1.80 และนำค่าที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและนำมาแปลความหมาย

2. ผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีผลสรุปการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน มีดังต่อไปนี้

2.1.1 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการดูแลรักษา การควบคุมโบราณสถาน การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน บทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ อธิบดีกรมศิลปากรและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในการกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้

โดยมาตรา 4 ได้บัญญัติถึงคำนิยามของ “โบราณสถาน หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย” และ “โบราณวัตถุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี” และ “ศิลปวัตถุ หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงในทางศิลปะ”

กฎหมายฉบับนี้มีทั้งหมด 40 มาตรา แบ่งออกเป็น 5 หมวดและอีก 1 บทเฉพาะกาล ซึ่งแต่ละหมวดมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

หมวด 1 โบราณสถาน มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ อำนาจของอธิบดีกรมศิลปากรในการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานและให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินเป็นเขตของโบราณสถาน (มาตรา 7) ข้อห้ามการปลูกสร้างอาคาร ห้ามซ่อมแซม รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายหรือขุดค้นสิ่งใด ๆ ภายในเขตของโบราณสถาน และอำนาจของอธิบดีกรมศิลปากรในการสั่งระงับการก่อสร้างและให้รื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง ผู้ใดขัดขืนไม่ระงับการก่อสร้างหรือรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารตามคำสั่งอธิบดี มีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน และให้อธิบดีดำเนินการรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นได้ โดยเจ้าของผู้ครอบครองหรือผู้ปลูกสร้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือดำเนินคดีแก่ผู้รื้อถอนไม่ว่าด้วยประการใดทั้งสิ้น สัมภาระที่รื้อถอนถ้าเจ้าของไม่ขนย้ายออกไป

จากเขตโบราณสถานภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรื้อถอนเสร็จ ให้อธิบดีจัดการขายทอดตลาดสัมภาระนั้น เงินที่ได้จากการขายเมื่อหักค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนและการขายแล้วเหลือเท่าใด ให้คืนให้แก่เจ้าของสัมภาระนั้น (มาตรา 7 ทวิ) นอกจากนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมแก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดีหรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี (มาตรา 10)

การเรียกเก็บค่าเข้าชมโบราณสถาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมได้ และจะกำหนดให้ผู้เข้าชมเสียค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพ ความปลอดภัย ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว

การจัดให้เข้าชมโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกรมศิลปากรประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 13) โดยโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วและมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หากจัดให้มีการเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นเป็นปกติธุระ หรือจัดเก็บผลประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากโบราณสถานนั้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทั้งหมดหรือบางส่วน (มาตรา 9)

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถาน เพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้ (มาตรา 10 ทวิ) นอกจากนี้ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใด ๆ ทำการซ่อมแซมหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการบูรณะหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเดิมได้ด้วย (มาตรา 11)

ในกรณีที่มีการโอนโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้โอนจะต้องแจ้งการโอนเป็นหนังสือโดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีกรมศิลปากรภายในสามสิบวันนับแต่วันโอน โดยผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรมต้องแจ้งการได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับกรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มีผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานเดียวกันหลายคน เมื่อได้มีการมอบหมายให้ผู้มีกรรมสิทธิ์รวมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้แจ้งการรับกรรมสิทธิ์ และผู้ได้รับมอบหมายได้ปฏิบัติตามแจ้งนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้มีกรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติตามแจ้งนั้นแล้วด้วย (มาตรา 12)

การหาประโยชน์ในการส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมนั้น อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหา

ผลประโยชน์ในบริเวณโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วและมีใช่เป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยให้ผู้รับอนุญาตออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งสิ้น และผู้รับอนุญาตต้องจ่ายเงินค่าสิทธิ ค่าตอบแทน และค่าธรรมเนียมอื่นให้แก่กรมศิลปากรเพื่อสมทบกองทุนโบราณคดี ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 13 ทวิ)

หมวด 2 โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ อำนาจของอธิบดีกรมศิลปากรในการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ เมื่ออธิบดีกรมศิลปากร เห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดที่ได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น และในกรณีที่อธิบดีกรมศิลปากร เห็นว่าโบราณวัตถุใดไม่จะได้ขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่ หรือศิลปวัตถุใดที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว สมควรสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้า และหากเห็นสมควรเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ให้อธิบดีมีอำนาจจัดซื้อโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นไว้ได้ (มาตรา 14)

โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วนั้น ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมศิลปากร และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย (มาตรา 15) รวมทั้งหากโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วชำรุด หักพัง เสียหาย สูญหาย หรือมีการย้ายสถานที่เก็บรักษา ให้ผู้ครอบครองโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นแจ้งเป็นหนังสือไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันชำรุด หักพัง เสียหาย สูญหาย หรือมีการย้ายนั้น (มาตรา 16)

นอกจากนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งปริมาณ รูปพรรณและสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้น ต่ออธิบดีกรมศิลปากร และในกรณีที่เห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดมีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ ให้อธิบดีมีอำนาจจัดซื้อโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นไว้ได้ (มาตรา 14 ทวิ)

การโอนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้โอนจะต้องแจ้งการโอนเป็นหนังสือโดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันโอน โดยผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรม ต้องแจ้งการได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับกรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มีผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุเดียวกันหลายคน เมื่อได้มีการมอบหมายให้ผู้มีกรรมสิทธิ์รวมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้แจ้งการรับกรรมสิทธิ์ และผู้ได้รับมอบหมายได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้มีกรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นแล้วด้วย (มาตรา 17)

ผู้ประสงค์จะผลิตสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมแจ้งรายการสิ่งที่ตนจะผลิตต่ออธิบดีกรมศิลปากรพร้อมทั้งต้องแสดงให้ปรากฏที่สิ่งที่ตน

ผลิตนั้นด้วยว่าเป็นสิ่งที่ได้ทำเทียมขึ้นเมื่อได้รับแจ้งแล้ว ให้อธิบดีแจ้งรายชื่อผู้ผลิตและรายการสิ่งเทียมโบราณวัตถุและสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่จะผลิตนั้นต่ออธิบดีกรมศิลปากรเพื่อประโยชน์ในการส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรด้วย (มาตรา 18 ทวิ)

ส่วนการค้า การแสดง โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น ผู้ใดประสงค์จะทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีได้ห้ามทำการค้าต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี (มาตรา 19) และต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการค้า และให้ผู้รับใบอนุญาตทำบัญชีรายการโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่อยู่ในความครอบครองของตนและรักษาบัญชีนั้นไว้ ณ สถานที่ดังกล่าว (มาตรา 20)

การส่งหรือนำเข้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น ผู้ใดประสงค์จะส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ให้อธิบดีออกใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมศิลปากร ในกรณีที่มีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งไว้ นั้น ผู้ใดเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งไว้ ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วมีสิทธิจะได้รับรางวัลไม่เกินหนึ่งในสามแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น (มาตรา 24)

หมวด 3 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นที่เก็บโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ส่วนพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจะจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใด หรือจะให้สถานที่ใดเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตลอดถึงการโอนสภาพพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 25)

ส่วนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและอยู่ในความดูแลรักษาของกรมศิลปากร จะเก็บไว้ ณ สถานที่อื่นนอกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปากร(มาตรา 26)

ในการรักษาความปลอดภัย ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้เข้าชมปฏิบัติในระหว่างเข้าชมได้และจะกำหนดให้ผู้เข้าชมเสียค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่นด้วยก็ได้ (มาตรา 27)

หมวด 4 กองทุนโบราณคดี มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนโบราณคดีเพื่อใช้จ่ายในกิจการอันเป็นประโยชน์แก่โบราณสถานหรือการพิพิธภัณฑ (มาตรา 28)

หมวด 4 ทวิ การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต มีสาระสำคัญเกี่ยวกับอำนาจของอธิบดีกรมศิลปากรในการสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตผู้รับใบอนุญาตการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ และผู้รับใบอนุญาตการค้าส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักร ซึ่งอธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน แต่ใน

กรณีที่มีการฟ้องผู้รับใบอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้ ผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไม่ได้ (มาตรา 30 ทวิ)

หมวด 5 บทกำหนดโทษ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มีระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำและปรับ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ใดเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งโดยพลการณซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ และเปิดเผยเอาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 31)

(2) ผู้ใดซ่อนเร้น จำหน่าย เอาไปเสีย หรือรับซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้โดยประการใด ๆ ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันได้มาโดยการกระทำความผิดตามมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดได้กระทำไปเพื่อการค้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 31 ทวิ)

(3) ผู้ใดบุกรุกโบราณสถาน หรือทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณสถาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดเป็นการกระทำต่อโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 32)

(4) ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์หรือทำให้สูญหายซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 33)

(5) ผู้ใดทำการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ห้ามทำการค้าตามประกาศที่ออกตามมาตรา 14 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนมาตรา 15 หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตตามมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 36)

(6) ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 37 ตริ)

(7) ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนออกนอกราชอาณาจักร อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 22 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 38)

(8) ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วออกนอกราชอาณาจักรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 22 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท (มาตรา 39)

2.1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบัญญัติที่กำหนดถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทย และหน้าที่ของรัฐในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ ดังนี้

มาตรา 50 บัญญัติให้ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(8) ร่วมมือและสนับสนุน การอนุรักษ์และคุ้มครอง สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

มาตรา 57 บัญญัติให้ รัฐต้อง

(1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

2.1.3 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มีบัญญัติที่กำหนดถึงหน้าที่ของเทศบาลตำบล ในการบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ดังนี้

มาตรา 50 ได้บัญญัติให้ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถาน สำหรับเยาวชน ในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากการรับรู้ในช่วงวัยของเยาวชนร่วมกับครูโรงเรียนเทศบาล 1 ซึ่งได้กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีช่วงอายุ 10-11 ปี ซึ่งสามารถทำความเข้าใจกับความรู้ที่มีการใช้ภาษาที่ยากขึ้น และได้จัดเป็นรูปแบบกิจกรรมการบรรยายความรู้กฎหมายจำนวน 1 ชั่วโมงโดยใช้คลิปที่มีผู้แสดงเป็นเน็ตไอดอลของเชียงแสนและการบรรยายภาพโดยนักศึกษาและอาจารย์สำนักวิชานิติศาสตร์ และกิจกรรมทดสอบความรู้โดยใช้เหตุการณ์จำลองบริเวณโบราณสถานต่างๆในกำแพงเมืองโบราณเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสนในการจัดกิจกรรมดังกล่าวซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 18 มีนาคม 2564 เวลา 8:30 – 15:00 น. ณ โรงเรียนเทศบาล 1 อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีการกำหนดรูปแบบกิจกรรมออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่หนึ่ง เป็นการบรรยายความรู้กฎหมาย จำนวน 1 ชั่วโมง โดยการใช้คลิปที่มีผู้แสดงเป็นเน็ตไอดอลของอำเภอเชียงแสน ประกอบกับการบรรยายโดยนักศึกษาและอาจารย์สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ช่วงที่สอง เป็นกิจกรรมทดสอบความรู้โดยใช้เหตุการณ์จำลองบริเวณโบราณสถานต่าง ๆ ในกำแพงเมืองโบราณเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน

2.3 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานของเยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

2.3.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอนุรักษ์โบราณสถาน ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชน จำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนที่เข้าร่วมทำแบบทดสอบ 2 ช่วง คือ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีผลการทำแบบทดสอบจากนักเรียนที่เข้าร่วมจำนวน 43 คน พบว่า มีนักเรียนชั้น ป.5 เข้าร่วมจำนวน 21 คน ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม มีนักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนนเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 12 คน ได้คะแนนเท่าเดิม 7 คน และมีคะแนนลดลง 2 คน และมีนักเรียนชั้น ป.6 เข้าร่วมจำนวน 22 คน ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม มีนักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนนเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 15 คน ได้คะแนนเท่าเดิม 6 คน และมีคะแนนลดลง 1 คน

จากผลการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนดังกล่าว พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีผลการทำแบบทดสอบที่ได้คะแนนสูงขึ้น จำนวน 27 คน จากทั้งหมด 43 คน คิดเป็นร้อยละ 63 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายที่ผู้วิจัยกำหนด มีผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนการทำแบบทดสอบที่ดีขึ้น

2.3.2 ผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานของเยาวชน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

(1) ความพึงพอใจต่อสื่อเพาเวอร์พอยท์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโบราณสถาน ในห้องเรียนทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโบราณเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.5

(2) ความพึงพอใจต่อการบรรยายของผู้บรรยายทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโบราณสถานเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.4

(3) ความพึงพอใจต่อการนำเยี่ยมชมสถานที่และสิ่งแวดล้อมบริเวณของโบราณสถานเชียงแสนทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโบราณสถานเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.6

(4) ความพึงพอใจต่อความพร้อมในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.3

(5) ความพึงพอใจต่อการบรรยายประกอบการเยี่ยมชมโบราณสถาน ทำให้ตระหนักถึงปัญหาการใช้และรักษาโบราณสถานอย่างผิดวิธีขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.4

(6) ความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนรู้ อาทิ โบราณวัตถุ หนังสือ เอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ วารสาร ฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้น และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ มีจำนวนเพียงพอเหมาะสม ฌพิพิธภัณฑ์เชียงแสน ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโบราณวัตถุและการอนุรักษ์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.4

(7) ความพึงพอใจต่อการบรรยายประกอบการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการบำรุงรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุตามกฎหมายโบราณสถานเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.4

(8) ความพึงพอใจเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดโบราณสถานเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.4

(9) ความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้นักเรียนและประชาชนทั่วไปได้พบปะแลกเปลี่ยนสนทนา ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.4

(10) ความพึงพอใจในกิจกรรมทบทวนความรู้เชิงสนทนาการทำที่ได้รับควมบั่นเทิงและความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับโบราณสถานเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.6

จากการผลการประเมินความพึงพอใจข้างต้นจะพบว่ามีความพึงพอใจต่อการนำเยี่ยมชมสถานที่และสิ่งแวดล้อมบริเวณของโบราณสถานเชียงแสนทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโบราณสถานเพิ่มขึ้น และความพึงพอใจในกิจกรรมทบทวนความรู้เชิงสนทนาการทำที่ได้รับควมบั่นเทิงและความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับโบราณสถานเพิ่มขึ้น สูงที่สุด คือ 4.6 และมีความความพึงพอใจต่อควมพร้อมในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต น้อยที่สุด คือ 4.3 โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมที่ 4.4 คะแนน จาก 5 คะแนน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชน เป็นรูปแบบที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจอย่างมาก และเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้กฎหมายการอนุรักษ์โบราณสถานสำหรับเยาวชนในเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

3. อภิปรายผล

จากการศึกษากฎหมายที่สำคัญในการอนุรักษ์โบราณสถาน ได้แก่ (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 และ (3) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 50 (8) ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของชนชาวไทยในการร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ของชุมชนต้องอาศัยคนในชุมชนนั่นเองเป็นหลักในการร่วมกัน

อนุรักษ์และห่วงแหนโบราณสถาน โบราณวัตถุ อันเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนไว้ให้แก่ชนรุ่นหลัง และยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานของคุณวรพรต ลือเลิศและคณะ ที่เห็นว่าการส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถานคือ การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย¹

หน่วยงานของรัฐต้องมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ของชาติและชุมชน และเป็นพันธกิจของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57 (1) ที่บัญญัติให้รัฐต้องมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลรักษาและควบคุมโบราณสถานและโบราณวัตถุได้แก่ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ในการดูแลรักษาและควบคุมโบราณสถานและโบราณวัตถุทั่วประเทศ

นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบก็เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ของชุมชนตามหลักการกระจายอำนาจทางปกครองตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ในมาตรา 16(11) ที่บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50(8) ที่บัญญัติให้เทศบาลตำบลมีหน้าที่ในการการบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารบ้านเมืองที่ดีของคุณพิทักษ์ ศศิสุวรรณและคณะ ที่เห็นว่าการบริหารบ้านเมืองที่ดีของฝ่ายปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่ละเลยถึงผลสัมฤทธิ์ของการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมคือ การที่ชุมชนเรียนรู้ในคุณค่าของภูมิทัศน์วัฒนธรรมในชุมชนของ

¹ วรพรต ลือเลิศ, พระราชปรีชิตมณี(เทียบ สิริญาโณ) และแม่ชีกฤษณา รักษาโณ, “การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตามหลักพุทธบูรณาการ,” *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์* 5, ฉ.3 (กันยายน – ธันวาคม 2561): 963.

ตนจนเห็นถึงความสำคัญและคุณค่า ทำให้เกิดความตระหนักรู้และมีจิตสำนึกที่มุ่งจะธำรงรักษา ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่เพื่อเป็นทรัพยากรสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของลูกหลาน อีกทั้งสามารถวางแผนการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมอันถือเป็นทรัพยากรของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ²

การอนุรักษ์โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ของชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือของ หน่วยงานของรัฐและประชาชนในชุมชนนั่นเองเป็นหลักในการร่วมกันดูแลรักษาและห่วงแหน โบราณสถานและโบราณวัตถุอันเป็นประวัติศาสตร์ของชาติและชุมชนไว้ให้แก่ชนรุ่นหลัง ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของนักวิชาการคือคุณวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่ม บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมี ส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่อง ประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจะได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้ มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะ ได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน³

การส่งเสริมให้เยาวชนมีความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและห่วงแหนโบราณสถานและ โบราณวัตถุอันเป็นประวัติศาสตร์ของชาติและชุมชน และปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นของตน จะทำให้เกิดรูปแบบการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุอันเป็นสมบัติของชาติและชุมชนที่ ยั่งยืน ทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) ในโบราณสถานอันเป็น ประวัติศาสตร์ของชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ คุณวันชัย วัฒนศัพท์ ที่เห็นว่าการทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้น ไม่ว่าจะในระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศนปัจจุบัน เพราะจะ ช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วม หรือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจและสบายใจ⁴ และยังสอดคล้องกับแนวคิดการสร้าง จิตสำนึกแก่เยาวชนของคุณพีรวัชร ราชิวศ์ ที่เห็นว่าเยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของ ประเทศชาติ ประเทศชาติจะเจริญหรือพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเยาวชนที่ได้ พัฒนาไว้ในปัจจุบัน ดังนั้น การปลูกฝังเยาวชนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของโบราณสถาน

² พัทธ์ชัย ศศิสุวรรณ, สุรพี โพธิสาราช และยิ่งศักดิ์ เพชรนิล, “การบังคับใช้กฎหมายและแนวทางเพื่อการบริหารจัดการ พื้นที่โบราณสถานของเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย,” *วารสารนิติ รัฐกิจ และ สังคมศาสตร์* 4, ฉ.2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563): 218.

³ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, *การพัฒนาชนบทไทย*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), 10.

⁴ วันชัย วัฒนศัพท์, *ระบบทวิภาคกับการแก้ไขปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบัน พระปกเกล้า*, (กรุงเทพมหานคร: กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. 2549), 13.

และโบราณวัตถุ จึงถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเขาจะได้เตรียมตัวแก้ไขปัญหาในอนาคตและจะได้เป็นกำลังสำคัญของชุมชนเมื่อพวกเขาโตขึ้นในวันข้างหน้า⁵

เยาวชนนอกจากจะต้องมีความรู้ทางประวัติศาสตร์แล้วต้องมีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งที่กำหนดวิธีการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์โบราณสถานในรูปแบบต่างๆ ไว้ ซึ่งการอนุรักษ์โบราณสถานจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย รูปแบบของการจัดการเรียนรู้การอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อสร้างการตระหนักรู้แก่เยาวชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ต้องมีรูปแบบกิจกรรมแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ (1) กิจกรรมการให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 รวมทั้งหน้าที่ของประชาชนในการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยผ่านการถ่ายทอดความรู้ทางสื่อคลิป์วิดีโอโดยมีผู้บรรยายและผู้แสดงเป็นเน็ตไอดอลของเชียงแสน โดยการใช้เหตุการณ์จำลองบริเวณโบราณสถานต่าง ๆ ในเขตเมืองโบราณเชียงแสน ซึ่งจะทำให้เกิดความน่าสนใจให้กับเยาวชนมากขึ้น และ (2) มีกิจกรรมนำเยาวชนเรียนรู้ดูสถานที่จริงเพื่อสร้างเสริมความรู้ความเป็นมาของประวัติศาสตร์และศิลปกรรมในเมืองโบราณเชียงแสน โดยพบว่ารูปแบบของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก

4. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.4.1 โรงเรียนในเขตเทศบาลเวียงเชียงแสนควรจัดให้มีการเรียนการสอนถึงความ เป็นมาทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเชียงแสนและความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ (1) กิจกรรมการให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ และ (2) กิจกรรมนำเยาวชนเรียนรู้ดูสถานที่จริง เพื่อปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นของตนในฐานะเมืองโบราณเชียงแสนเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเป็นศูนย์กลางความเจริญในอดีต

1.4.2 หน่วยงานของรัฐ เช่น เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงราย ควรจัดทำหลักสูตรอบรมความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและประวัติศาสตร์เมืองโบราณเชียงแสนให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และหวงแหนโบราณสถานอันเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชน

⁵ พีรวัชร ราชวงศ์, *แนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถานในวัดมณีวนาราม จังหวัดอุบลราชธานี*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2561), 79.

1.4.3 หน่วยงานของรัฐควรผลิตสื่อความรู้ทาง Online ให้มากขึ้นในด้านกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน และสื่อความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนเชียงใหม่ โดยมีเยาวชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการอนุรักษ์โบราณสถานและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่น

5. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เมืองโบราณเชียงใหม่นอกจากมีโบราณสถานที่ต้องอนุรักษ์เพื่อการเรียนรู้และเป็นสมบัติของชาติแล้ว เมืองโบราณเชียงใหม่ยังมีวัตถุโบราณ คือ พระพุทธรูปพิมพ์ต่างๆ หลากหลายรูปแบบ ซึ่งควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของพระพุทธรูปพิมพ์ต่างๆ สมัยเชียงใหม่ ในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าเชิงสังคมและมูลค่าเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ต่อไป

บรรณานุกรม

- พิทักษ์ ศศิสุวรรณ, สุรพี โพธิสาราช และยิ่งศักดิ์ เพชรนิล. “การบังคับใช้กฎหมายและแนวทาง
เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่โบราณสถานของเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียง
แสน จังหวัดเชียงราย.” *วารสารนิติ รัฐกิจ และสังคมศาสตร์* 4, ฉ.2 (กรกฎาคม –
ธันวาคม 2563): 218.
- พีรวัชร ราชวงศ์. *แนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถานในวัดมณีวนาราม จังหวัดอุบลราชธานี*.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2561
- วรพต ลือเลิศ, พระราชปริยัติมุนี(เทียบ สิริญาโณ) และแม่ชีกฤษณา รักษาโฉม. “การส่งเสริม
การอนุรักษ์โบราณสถาน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตามหลักพุทธ
บูรณาการ.” *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์* 5, ฉ.3 (กันยายน – ธันวาคม 2561):
963.
- วันชัย วัฒนศัพท์. *ระบบทวิภาคกับการแก้ไขปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ สำนักสันติวิธีและ
ธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า*. กรุงเทพมหานคร: กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรม
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน, 2549.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2531.

